

JEUGDKRANT

Natuurhistorisch en Volkenkundig Museum Oudenbosch

september 2014

Luchtaanvallen

Houd je van regen? Niet veel mensen lopen graag door de regen. Dieren ook niet. Toch zie je wel eens een vlieg of een mug 'tussen de druppels door' vliegen. Nee hoor, dat kan niet. Ze worden ook gewoon nat. Maar hoe doen ze het?

Een druppel die op een mug valt, is als een auto die op een mens belandt. Bij hevige regenval overkomt het een mug één keer per 25 seconden. Hij overleeft het door zich niet te verzetten.

Het is als een zwevende ballon waar je tegenaan slaat. Niet kapot te krijgen. Muggen zijn zo licht dat ze geen weerstand bieden. Ze bewegen gewoon mee. Een druppel duwt de mug neerwaarts met honderd tot driehonderd maal de zwaartekracht. Muggen beschikken over een supersterk huidpantser. In nog geen seconde vliegen ze alweer verder.

Hallo jongens en meisjes!

Hier is jullie krant weer met allerlei wetenswaardigheden. En doemiddagen natuurlijk. Elke derde zondagmiddag van de maand weer eentje. Houd die middag maar gerust vrij, want het is altijd een supermiddag!

Enne..... het museum staat vol met bijzondere voorwerpen. Het is zeker dat je nog lang niet alles hebt gezien, zelfs de medewerkers zien nog steeds andere dingen.

Wil je zelf medewerker worden? Gids bijvoorbeeld, zodat jij een heleboel weet en dat kunt vertellen aan bezoekers? Of weet je al veel over een bepaald onderwerp? Geef je dan op voor de Jeugdgidscursus. Je leert dan hoe je een rondleiding geeft. Wie weet wordt jij onze specialist.

Tot gauw! Groeten van de mensen van het museum.

BELANGRIJK

- Opgeven voor de doemiddagen kan via info@nvmoudenbosch.nl of 06 83572448.
- Deelname gaat in volgorde van binnenkomst van de aanmeldingen.
- Meedoen aan een doemiddag kost € 3,50 behalve die van december, die is € 5,00
- De doemiddagen vinden plaats in de Geheerzaal van het museum aan de Markt 30a en duren van twee tot vier uur.

**KNOOP IN JE ZAKDOEK,
ELKE DERDE ZONDAG VAN DE MAAND.**

21 sept.: tekenworkshop

19 okt.: herfststukje maken

(!) 9 nov.: workshop Djembé (is de 2e zondag i.p.v. 3e zondag vanwege Sinterklaas' intocht)

21 dec.: Kerststukje maken

OP SCHOOL BIJ DE BROEDERS

De museumbibliotheek bestaat voor een groot deel uit boeken die de broeders gebruikten bij het onderwijs. Uit één van deze boeken wat wetenswaardigheden over de eendagsvlieg.

De naam van dit insect is helemaal verkeerd. Het dier lijkt niet op een vlieg, noch leeft het één dag! De naam eendagsvlieg komt van het feit, dat het dier maar één dag vliegt.

Voordat de larve - na wel twintig maal te vervellen en een steeds ingenieuzer organisme te worden - als vliegend insect het luchtruim kan kiezen, is het diertje al zo'n twee tot drie jaar oud. Als larve is de eendagsvlieg een rover en verzamelt zoveel voorraadstoffen, dat het

volwassen insect geen voedsel nodig heeft. De volwassen eendagsvlieg heeft geen mond, die is immers niet nodig, en het darmkanaal is een evenwichtsorgaan geworden. Het stadium als vlieg heeft enkel ten doel zich voort te planten. De kans op succes daarop is vrij groot want de diertjes komen massaal uit.

GETALLEN IN DE DIERENWERELD

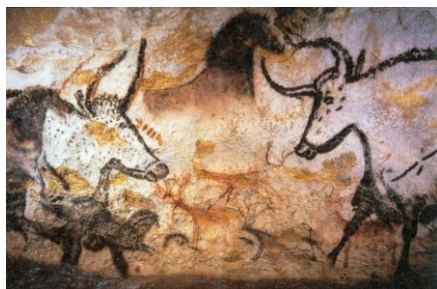
Een zalm van één meter heeft een kieuwoppervlak van één vierkante meter. In werkelijkheid zitten de kieuwen binnen de zalm opeengepakt. Het kieuwvlies is opgevouwen en nog eens opgevouwen tot tienduizenden plakjes. Dat alles is voldoende voor de zalm om zuurstof uit het water te halen.

In water zit dertig maal minder zuurstof dan in lucht. Daarom heeft een vis een groot oppervlak nodig waarlangs het water kan stromen. Als de mens kieuwen zou hebben, zou het

kieuwoppervlak honderden vierkante meters beslaan. Maar hoe vouw je zo'n voetbalveld op tot een handzaam formaat?

Wij hebben longen met longblaasjes en het totale oppervlak daarvan is zo'n 200 vierkante meter.

21 september: tekenworkshop

Zondagmiddag 21 september is weer een doemiddag. Dit wordt een SUPERmiddag! We gaan tekenen. Maar niet zomaar iets.....

Je inspiratiebron is: grotschilderingen. Deze werden in de prehistorie gemaakt met eigengemaakte verf. De deelnemers maken dus zelf verf! Van bijvoorbeeld eigeel en pigmenten (koffie, kerrie, fijngestampt krijt enz.).

De afbeelding van de "grotschildering" kan van alles zijn wat in het museum te zien is, bijvoorbeeld gereedschap dat vroeger werd gebruikt,

stenen, skelet, dieren en niet te vergeten.... de wisent! Vergelijk dat maar eens met de 'moderne' schilderijen op linnen! Jij maakt je tekening op stukken karton of kleine houten doosjes.

Opgeven kan tot 20 sept.
16.00 uur via
info@nvmoudenbosch.nl of
(06) 83572448

19 oktober, herfststukje maken

Vorige maand begon de herfst en inmiddels zie je dat in de natuur ook.

Najaarstormen natuurlijk, maar die kun je niet oprapen. Wel de bladeren die de herfstwind van de bomen waait. En denappels en bessen en kastanjes of de bolsters daarvan. Paddestoelen zie je nu ook veel. Allemaal bruikbaar voor een heel mooi herfststuk. Dan zie je dat je met 'dood' materiaal heel mooie dingen kunt maken die in huis gezellig staan. En het ruikt lekker.

Kijk uit met paddestoelen plukken, niet alles is geschikt! Gelukkig is er een vakvrouw die je helpt bij het maken van je herfststuk: Ilvie Simons van 'Repelsteeltje' in de Fenkelstraat (ken je het verhaal over Repelsteeltje?).

Opgeven kan tot 12 april
16.00 uur via
info@nvmoudenbosch.nl
of (06) 83572448

9 november: Djembé

Opgeven kan tot 8 nov. 16.00 uur via
info@nvmoudenbosch.nl of 06 83572448

Samen muziek maken, veel leren én gezelligheid. Voor Bep en Leon, die de workshop geven, is een goede sfeer belangrijk. In iedere les zit wel een hilarisch moment. Toch heeft ook het overbrengen van kennis prioriteit: naast het maken van muziek vertellen Bep en Leon graag over Afrika, waar de djembé vandaan komt.

In Afrika, wanneer de dag ten einde is en de duisternis – snel - is ingevallen, is de lucht vervuld met het gezoem van muskieten, geluiden uit het oerwoud en.... het sonore gedrum op de tam-tams. Ze worden gebruikt om boodschappen door te geven of als 'muziek' bij feesten. Ze seinen het nieuws over ziekte, dood en gevaar van dorp naar dorp. Eigenlijk is het een soort radio met eigen uitzendingen.

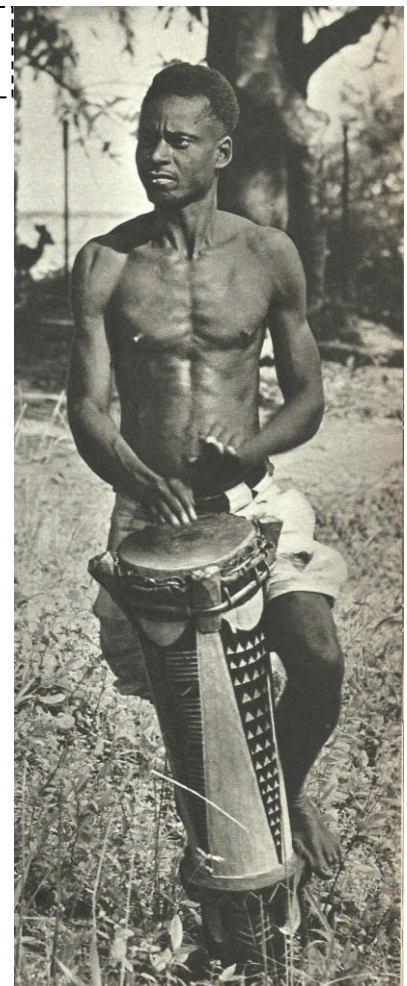
Bij feestelijke gebeurtenissen roffelen ze tot laat in de nacht.

De djembé valt onder de groep slaginstrumenten met vel (membrafoon: membraan = vel, foné = klank).

De *ketel* wordt uit één stuk gemaakt van een uitgeholde hardhouten boomstam die bespannen wordt met een geitenvel. Het vel wordt op spanning gehouden door een ingenieus systeem van touw en ringen. (Tegenwoordig zijn er ook djembe's verkrijgbaar die gemaakt zijn van moderne materialen.)

Je kunt de djembé zowel zittend als staand bespelen met beide handen (niet met stokken). Door verschillende plaatsingen van de handen op het vel ontstaan verschillende klanken. De basisklanken zijn:

- *Bas*: met de vlakke hand midden op het vel slaan.
 - *Open toon*: met de vingers (tegen elkaar!) aan de rand van de djembé slaan.
 - *Slap* (spreek uit als 'slep'): de vingers zijn niet tegen elkaar en er wordt op de rand van de djembé geslagen met niet alleen de vingers, maar ook met een deel van de hand.
- Daarnaast is een combinatie van klanken mogelijk.

DE JEUGDKRANT NOOIT MISSEN?

LAAT JE E-MAILADRES ACHTER VIA INFO@NVMoudenbosch.nl

EN JE ONTVANGT ELKE UITGAVE ALS EERSTE IN JE POSTBUS.

21 december: kerststukje maken

Het wordt bijna een traditie: in december een kerststukje maken in het museum. Het mag dan ook niet ontbreken bij je thuis. Kom je ook?

Een kerststukje is helemaal niet zo moeilijk om te maken. Je eerste kerststukje zet je niet in een half uurtje in elkaar, maar heb je eenmaal de slag te pakken, dan lukt je dat wel. Kerststukjes maken kost tijd omdat je ieder takje apart behandelt. Dat is ook een van de redenen dan gekochte stukjes duur zijn. Het kerststuk dat je na de doemiddag meeneemt naar huis is onbetaalbaar: het is immers *jouw* kerststuk!

Kerststukjes zijn er in verschillende vormen. Er is een 'kerstbootje' (vanwege zijn vorm) voor op tafel, of een *festoen*, een variatie op de klassieke guirlande of slinger, onderaan smal en geleidelijk breder naar boven toe. Uiteraard ook het bekende bakje en ook daarmee kun je eindeloos variëren. Dit hangt af van de voorwerpen die je gebruikt.

Basis voor het stuk is uiteraard dennegroen. Ook hulst en skimmia met hun rode besjes zijn erg

**Opgeven kan tot 20 december
16.00 uur via
info@nvmoudenbosch.nl
(06) 83572448
Let op: deze middag kost € 5,-**

leuk. Verder kleine kerstballetjes, kaarsen, denneappels, beglitterde peertjes of appeltjes, kaneelstokjes. Je kunt het zo gek niet verzinnen om in je kerststukje te stoppen. Een aantal spullen voor het kerststuk krijg je in het museum. Wie er iets extra's of speciaals in wil verwerken, kan dat gerust meenemen.

De kerstboom (een spar, eigenlijk geen denneboom) gaat terug op een vruchtbaarheidssymbool. De Germanen hadden rond de tijd van het joelfeest (of Yule) een altijd groene boom in huis of op het erf. Vanwege deze heidense wortels heeft de kerk de boom lange tijd geweerd uit het christendom.

Het zetten van een kerstboom was vóór de 19e eeuw in Nederland een zeldzaamheid. De eerste vermelde kerstboom schijnt die van baron van Lynden te zijn geweest in het betuwse plaatsje Hemmen, in 1835. Dominee Otto Heldring zag hem daar en ds. Heldring, die zich bekommerde om alcoholisten, daklozen en 'gevallen' vrouwen, vond zo'n boom heel geschikt om die mensen ontvankelijk te maken voor het evangelie. Hij zette het jaar daarop dus zo'n boom in zijn kerkje.

Een Duitse banketbakker die in Amsterdam woonde, adverteerde in 1844 met 'een luisterrijk geïllumineerde kerstboom' en die trok duizenden kijkers.

In zo'n boom stonden natuurlijk geen elektrische lampjes, die waren er nog niet. De mensen gebruikten kleine kaarsjes van stearine. Stearine was toen pas uitgevonden en de dunne kaarsjes smolten daardoor niet meteen krom. Je moest wel altijd opletten en een emmer water bij de hand houden.

Kijk op onze site voor foto's van de doemiddagen!